

ПРИЗНАВАНЕ И ИЗПЪЛНЕНИЕ НА СЪДЕБНИ РЕШЕНИЯ

Какво се промени от 1-ви януари 2007 г. и присъединяването на Република България към Европейския съюз по отношение на признаването и допускането на изпълнението на съдебни решения?

На първо място следва да се отбележи, че процедурите относно признаването и изпълнението на чуждестранни съдебни решения не са никаква новост за нашето право. Те бяха уредени в Гражданския процесуален кодекс. След влизането в сила на Кодекса на Международното частно право /МЧП/ съответните разпоредби на ГПК бяха отменени. Към действащото българско право след 01.01.2007 г. се добави и съответното общностно право - *Регламент(ЕО) 44/2001 на Съвета от 22.12.2000 г.*

Регламентът се прилага по отношение на признаването и изпълнението на съдебни решения, постановени от съд или правораздавателен орган на държава членка на ЕС, в друга държава членка. Тази уредба е приложима за всички държави членки с изключение на Дания. В последния случай се прилагат правилата на Брюкселската конвенция от 1968 г.

За всички останали случаи се прилагат разпоредбите на КМЧП.

Много се говори за налагане на предпазна клауза по отношение на България във връзка със реформата на съдебната система. Какво отражение би дало това върху признаването и изпълнението на съдебните решения?

Подобно неблагоприятно действие ще засегне, разбира се само прилагането на общностния регламент, тоест няма да можем да се възползваме от по-благоприятния режим на регламента. Но това не означава, че изобщо чужди решения в България и български решения в чужбина няма да се признават. Разбира се, че те ще се признават, като в първия случай ще се прилагат разпоредбите на КМЧП.

Как се извършва признаването на чуждестранни съдебни актове съгласно регламента?

Процедурата по признаването на съдебно решение на друга държава членка е опростена. Всяка страна в процеса може да се позове на съдебно решение, издадено в една от държавите членки на ЕС, без да е необходимо да се извършва друго действие или процедура.

Тук следва да се уточни какво точно обхваща понятието „съдебно решение“. Регламентът го определя като всяко съдебно решение, постановено от съд или трибунал на държава членка, без значение как се нарича – съдебно решение, декрет, заповед, решение, изпълнителен лист и др., както и определенията за разходите или разноските от служител на съда. При евентуален спор всяка заинтересувана страна може да поиска постановяване на решение, с което да се признае съдебното решение. Ако резултатът от делото в съд на държава членка зависи от признаването на съдебното решение, то този съд има юрисдикция по отношение на въпроса за признаване на решението.

Съдът, който трябва да се произнесе относно признаването на съдебното решение, не извършва, освен по изключение, нито проверка на компетентността на съда, решил спора по същество, нито проверка на закона, прилаган от съдията по произход.

Съдебното решение не се признава в следните случаи:

- при противоречие с обществения ред или публичната политика ;
- когато някоя от страните не е призована или лишена от правото на защита по друг начин;
- при колизия на съдебното решение, чието признаване се иска, и при съдебно решение, постановено по спор между същите страни в държавата членка, в която се иска признаване;
- при колизия на съдебното решение, чието признаване се иска, и по-рано постановено съдебно решение в друга държава членка или в трета държава по същия предмет и между същите страни;
- когато съдебното решение противоречи на някои раздели за юрисдикция.

При никакви обстоятелства не се допуска преразглеждане по същество на чуждестранно съдебно решение.

Поради единната уредба на общностно ниво, извършена с регламента, който е непосредствено приложим в останалите държави от ЕС, българските съдебни решения се признават по същия начин.

Как се извършва допускането на изпълнението на чуждестранни съдебни решения?

Съдебно решение, постановено в държава-членка и подлежащо на изпълнение в тази държава-членка, се изпълнява в друга държава-членка, когато по молба на всяка заинтересувана страна то бъде обявено за изпълняемо там.

Кой е компетентният орган?

Молбата, с която се иска изпълнение на решение, се представя пред съда или пред компетентния орган по местоживеенето на лицето, срещу което се иска изпълнение, или според мястото, където трябва да бъде предприето принудителното изпълнение. За България това е Софийския градски съд.

Процедурата за подаване на молбата се урежда от законодателството на държавата-членка, където се иска изпълнението.

Съдът, който трябва да се произнесе относно изпълнението на съдебното решение не извършва проверка по същество на съдебното решение, чието изпълнение се иска. Проверки се правят единствено относно :

- приложени ли са към молбата необходимите документи;
- изпълняемо и изпълнено ли е решението;
- липса на основанията за непризнаване и недопускане на изпълнение

Накрая компетентния орган издава декларация, с което съдебното решение се обявява за изпълняемо.

Какво става, в случай че Софийски градски съд откаже изпълнението?

В този случай решението на СГС подлежи на обжалване пред Софийския апелативен съд. От своя страна, неговото решение може да бъде обжалвано пред Върховния касационен съд.

Какви са особеностите при признаване и изпълнение на чуждестранни съдебни решения съгласно КМЧП?

Признаването и изпълнението на съдебни решения между трети страни се урежда от Международното частно право, приложимо между страните по спора. Международното частно право урежда проблемите, свързани с юрисдикцията и приложимия закон, в случаите, когато те не са членки на Европейския съюз или по международна конвенция.

Глава четвърта от Кодекса на Международното частно право регламентира в България спорете относно признаването и допускането на изпълнение на чуждестранни решения и други актове.

Условията за признаване и допускане на изпълнението на чуждестранни решения (т.е. на държави, които не са част от Европейския съюз) са следните:

- На първо място чуждестранният съд или орган трябва да е бил компетентен според разпоредбите на българското право, но не и ако единственото основание за чуждата компетентност по имуществени спорове е било гражданството на ищеца или неговата регистрация в държавата на съда;
- На ответника трябва да е бил връчен препис от исковата молба, страните да са били редовно призовани и да не са били нарушени основни принципи на българското право, свързани с тяхната защита;
- Между същите страни, на същото основание и за същото искане няма влязло в сила решение на български съд;
- Между същите страни, на същото основание и за същото искане няма висящ процес пред български съд, образуван преди чуждото дело, по което е постановено решението, чието изпълнение се иска;
- Признаването или допускането на изпълнението не трябва да противоречи на българския обществен ред;

Признаването на чуждестранното решение се извършва от органа, пред който то се предявява.

За допускане на изпълнението на чуждестранно решение се предявява иск пред Софийски градски съд, като към молбата се прилага препис от решението, заверен от

съда, който го е постановил, и удостоверение от същия съд, че решението е влязло в сила. За да са валидни тези документи, е необходимо да бъдат заверени от Министерство на външните работи на Република България.

Радиопредаване от 18.06.2007 г.

Събеседник адвокат Станислав Костов - Софийска адвокатска колегия, асистент по право на Европейския съюз в катедра „Европеистика” на СУ „Св. Климент Охридски”